

Horaris, drets i desigualtats

La setmana passada es va fer la presentació pública de la iniciativa per la reforma horària Ara és l'Hora. El principal objectiu és impulsar uns horaris sostenibles i coherents amb la complexitat de la societat actual per beneficiar la ciutadania, les institucions i les empreses. Aquesta iniciativa recull la reflexió, l'experiència i l'acció que des de finals dels anys 90 del segle XX s'acumula entorn d'aquesta qüestió des de diversos àmbits: grups de dones feministes, societat civil organitzada, món acadèmic i escoles de negocis. Per primera vegada, aquestes veus apareixen totes juntes sota el paraigua d'un mateix projecte. És una bona oportunitat per avançar en la transformació de l'organització social del temps i és una bona oportunitat per plantejar debats clau del context actual. Més enllà de la dificultat teòrica de definir què és el temps, des d'un punt de vista analític esdevé un perfecte mirall de les relacions socials. Quan es parla d'horaris resulta inevitable parlar de drets i desigualtats.

L'horari és una dimensió del temps que emfatitza la seva mesura quantitativa. Però el temps no és només l'horari, té altres dimensions de caràcter qualitatiu. Així s'explica que a vegades seixanta minuts passen volant i d'altres semblen una eternitat. El temps es fa visible a través de les activitats que l'omplen i li atribueixen valor. Per aquesta raó és igualment important saber quan es fan les coses, com saber què es fa i el sentit que s'atribueix al que es fa. El valor d'una hora varia segons el seu contingut, el reconeixement social de les activitats que allotja i l'estatus de les persones que les realitzen. Així s'explica, per exemple, per què una hora d'intervenció quirúrgica té més valor econòmic i prestigi social que una

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

hora de neteja i esterilització de quiròfan. Canviar el quan, és a dir, l'horari, sense revisar el què i el com, és arriscat en termes de costos socials, perquè pot provocar una col·lisió de drets i un augment de desigualtats.

El risc de la col·lisió de drets té a veure amb la dificultat de sincronitzar els horaris laborals en una societat complexa orientada a l'economia dels serveis i captiva de la lògica consumista. Un dels problemes que origina el debat sobre l'organització social del temps és la dessincronització horària. Amb la industrialització emergeix un nou model temporal que té com a epicentre la jornada laboral del cap de família i com a còmplice invisible la feminització de les responsabilitats domèstiques i de cura. La flexibilització del mercat de treball (jornada laboral multiforme, horaris atípics, temporalitat...), la creixent importància del sector serveis, l'augment de la participació laboral femenina i els canvis demogràfics posen fi a la sincronització horària industrial. És un repte

El valor d'una hora varia segons el seu contingut, el reconeixement social de les activitats i l'estatus de les persones que les realitzen

avançar l'hora d'acabar la jornada laboral per donar més espai al temps de vida si molts volen dedicar aquest temps a fer les compres, anar al cinema o quedar amb els amics per fer una copa. El seu gaudi anirà en detriment d'aquells que els atenguin a les botigues, al cinema o al bar. És un repte avançar l'hora d'acabar la jornada laboral per donar més espai al temps de vida si se segueix subestimant econòmicament i socialment la feina domèstica i la feina de cura.

La reforma horària és una oportunitat per redistribuir de manera equitativa les feines. Si no, apareix el risc de l'augment de les desigualtats. A diferència d'altres recursos com l'educació o els diners, que com més se'n disposa millors són les condicions de vida, disposar de molt de temps no sempre és garantia de benestar: un home aturat disposa de més temps que un home ocupat però el percep com a temps buit; una dona que treballa a temps parcial disposa de més temps lliure que un home ocupat a jornada completa però el dedica a la feina domèstica i de cura. En determinats entorns laborals, no tenir temps i estar molt enfeinat és prestigiós i sinònim de poder. Ben diferent és el cas d'aquelles dones que viuen atrapades pel temps, en un règim de doble presència en què acumulen responsabilitats laborals i familiars.

És imprescindible revisar quan, què i com fem totes i cada una de les coses que formen part de la nostra vida quotidiana. La reforma horària ha d'incloure totes les feines i totes les persones amb independència de la seva classe social, gènere i ètnia. Per això també cal un canvi d'actituds que permeti reconèixer el valor social de la feina domèstica i de cura, que trenqui amb la disponibilitat laboral absoluta i que obri la porta a un consum més responsable.